

Elfogadták a görög megszorításokat

Artner Annamária

A média olyan szenzációként ad hírt a megszorításokat tartalmazó 2012-es görög költségvetés december 6-i parlamenti elfogadásáról, mintha az meglepő volna. Pedig az eredmény már azóta borítékolva van, amióta a parlamenti pártok összezárták soraikat a programról tartandó népszavazás elkerülése végett, és november 11-én egy brüsszeli technokratát emeltek a görög kormány élére az örökké mosolygós egykori ECB-alelnök, Lukasz Papademosz személyében. Papademosz 1994 és 2002 májusa között a görög jegybank elnöke is volt.

Nagy tudású, tapasztalt pénzügyi szakember került tehát a görög kormány élére, aki az euró elkötelezett híve, ő vezette be Görögországot az euróövezetbe, és a nemzetközi pénzügyekkel is alaposan tisztában van. Mi sem példázza ezt jobban, mint hogy jegybanki elnöksége idején készült fel Görögország az eurótagságra, aminek feltétele, mint köztudott, a maastrichti kritériumok (így 3%-nál kisebb költségvetési hiány és csökkenő adósságráta) teljesítése volt. Természetes, hogy ilyen helyzetben egy jegybankelnök mindent megtesz országa sikeréért. Papademosz jegybanki elnöksége idején (2001-ben) kötött Görögország például olyan ún. „kereszt-valuta” [swap-ügyletet a Goldman Sachs](#)-szel, amellyel – mint arra később fény derült – kisebbnek tűnt fel az ország adóssága és a költségvetés hiány. Ez akkor az EU-ban törvényes ügylet volt – nyilatkozta 2010-ben a görög pénzügyminiszter, de az EU-ban csak évekkel később figyeltek oda: az Eurostat az ilyen ügyletekről csupán 2007 óta kér információkat a tagállamoktól.

A görög parlament is úgy látta, Papademosz kezében jó helyen van az ország kormányrúdjára, a költségvetést rendbe hozó, németesen szigorú (bár Németországban még ki nem próbált) program.

A görög kiigazítási programot 2009 óta többször módosították. Legutóbb akkor, amikor világossá vált, hogy Görögország képtelen teljesítésére, már csak a válság kirobbanása óta radikálisan megnövekvő kamatterhek miatt is. Ezek mértéke a júniusi görög [középtávú költségvetési terv](#) szerint 2009-2010-ben meghaladta a GDP 5 százalékát, és 2015-re 11 százalék fölé nőtt volna. Ezt a pályát korrigálta az euróövezet újabb [mentőcsomagja](#) 2011 júliusában úgy, hogy enyhítette a hitel-feltételeket. Az eurózóna a korábbi hitelek lejáratát maximum 7,5 évről minimum 15-30 évre emelte, 10 éves türelmi idővel és igen alacsony (kb. 3,5%-os) kamattal. A második (109 milliárdos), 2011 év végéig kidolgozandó mentőcsomaggal kapcsolatban szó volt arról is, hogy kéri az IMF segítségét, valamint felmerült 30 milliárd eurónyi [önkéntes tehervállalás](#) a magántőke részéről, ám ezekre, mint ahogy általában a program részleteinek kidolgozására, e sorok írásáig nem került sor.

Átstrukturálták tehát a görög adósságot, de ehhez még szigorúbb kiigazítást rendeltek. Egyelőre még a 2010. májusi 110 milliárdos első mentőcsomag részleteit kapja Görögország. 2011. decemberéig 78 milliárd euróhoz jutott hozzá. Minden negyedéves részlet lehívhatósága attól függ, megfelelően halad-e a program teljesítésével az ország.

Az Európai Unió Tanácsának a Görögország elleni ún. „túlzott deficit eljárás” keretében hozott, többször módosított, és legutóbb 2011. július 12-én véglegesített [határozata](#), amelynek végrehajtására Papademosz mandátumot kapott, a legapróbb részletekig előírja a teendők irányát, tartalmát, formáját, mértékét, idejét, és a következő hitelrészlet lehívását a negyedéves teljesítés függvényévé teszi.

E szerint a terv szerint a görög költségvetési hiányt 2014-ben 2,6 százalékra kell lefaragni,

az adósságállomány GDP-hez viszonyított aránya pedig ekkor 157 százalék lesz.

Az olyan általános követelményeken túl, mint például az adóbeszedés javítása, a közpénzügyek felügyelete, a megbízható statisztikai adatszolgáltatás, a szolgáltatások liberalizálása, a munkaerőpiac és az érdekegyeztetési rendszer munkáltatók szempontjából kedvező változtatása, a terv a bérek és a szociális (egészségügyi, munkanélküliségi, öregségi, családi stb.) ellátások radikális visszavágását tartalmazza. Ennek eredményeképpen a görög munkavállalók részesedése a GDP-ből csökkenni, az egységnyi munkaerőköltség a versenyképességi követelményeknek megfelelően mérséklődni fog.

Összesen 29,78 milliárd kiigazítást írnak elő 2011 és 2015 között, ami évente a (csökkenő) GDP 3-8 százalékával ér fel majd. A kiigazítás 57 százaléka kiadáscsökkentésből áll, amely elsősorban a munkavállalókat, nyugdíjasokat, segélyezettakat sújtja, ám a bevételnövelés nagy része is rájuk rak terhet (áfamelés, egyéni vállalkozók adójának növelése, jövedéki adó, ingatlanadó és TB-járulék növelése stb.). A kiadáscsökkenés 30,3 százaléka a szociális ellátások csökkentéséből adódik.

Emellé az Unió legfőbb gazdasági és pénzügyi vezető szerve, az ECOFIN a görög alkalmazkodási programról készült [negyedik jelentésében](#) a következő „növekedés-erősítő” reformokat írta elő: a hazai fogyasztás helyett beruházás- és exportvezérelt fejlesztés, a foglalkoztatás rugalmasabbá tétele, a feketegazdaság visszaszorítása, szolgáltatás-liberalizáció (energia, közlekedés, szállítás), az oktatás hatékonyságának és minőségének javítása, vállalkozás-segítő környezet (adminisztráció csökkentése, verseny növelése), K+F, az EU strukturális alapjainak sikeresebb lehívása. Csupa tökemegtérülést segítő, ám a nemzetgazdaság fejlődésének irányáról, szerkezetéről, a lakosság életkörülményeiről semmit nem mondó, az 1980-es évek óta folytatott neoliberais gazdaságfelfogást tükröző célkitűzés.

2011-ben a költségvetési deficit eléri a GDP 9 százalékát. A nagyarányú hiány oka az adósságtörlesztés, hiszen a primer egyenleg deficitje csak 2,3 százalék. Az új kiigazítási pálya alapján azonban a görög pénzügyminisztérium, és az EU is 2012-re már az elsődleges egyenleg többletével számol (1,1-1,4%), és az adósságszolgálat mértékének csökkenését, így a teljes költségvetési hiány 5,4 százalékra mérséklődését várja.

Az Unió vezetői még a „második mentő-csomag” idején (2011 júliusában) is [arra számítottak](#), hogy a görög válság 2011-ben eléri mélypontját, és a gazdaság növekedési üteme már 2013-tól 2 százalék fölé nő, az adósságráta pedig 2013-ban 159 százalékkal éri el csúcspontját. A Bizottság, az Európai Központi Bank és az IMF (a „Trojka”) 2011. október 21-én kelt „szigorúan titkos” jelzéssel ellátott [jelentése](#) azonban 3 scenáriót vázol fel, amelyek mindegyike rosszabb, mint eddig bármelyik tanácsi dokumentumban szereplő variáció.

Az egyik scenárió szerint a növekedés a korábbiakban számítottnál összesen 7,25 százalékkal lesz alacsonyabb 2020-ig, az azt követő évtizedben átlagosan évi 1,6-1,7 százalékos növekedés várható, az adósságráta 2013-ban 186 százalékra nő és még 2020-ban is 152 százalék lesz. A 2015-ig tervezett 50 milliárd eurós privatizációval szemben csupán 46 milliárd euró privatizációra kerülhet sor egészen 2020-ig. A költségvetési hiány szigorú fiskális fegyelem mellett is csak 2020-ban esik a GDP 3 százaléka alá („*sustained and unwavering commitment to fiscal prudence*”). Görögország 2021-ig nem térhet vissza a pénzpiacokra, egészen addig pénzügyi segítségre szorul, aminek addicionális összege (beleértve a korábbi hitelek átstrukturálását) 252 milliárd euró.

A még ettől is rosszabb scenárió szerint az adósságráta akár 208 százalékra is nőhet, és csak 173 százalékra süllyed 2020-ban, Görögország pedig csak 2027 után lesz képes a pénzpiacokról finanszírozni gazdaságát. Ebben az esetben 440-450 milliárd euró további segítségre lesz szükség (ismét beszámítva az eddig kapott hitelek átstrukturálását).

A válságkezelés tehát megbukott, és ezt mára lényegében a „Trojka” is kénytelen elismerni.

Görögországot a költségvetési szigorítással akarták kihúzni a bajból, anélkül, hogy annak kiváltó okára, a számára túlértékelt közös valuta egyensúlyt felborító hatására, illetve a globális válságra orvosságot találtak volna. A költségvetési szigor és a magas kamatterhek megfojtják a növekedést, miközben a felzárkózás legfőbb béklyója, az euróövezeti tagság jelenlegi feltételrendszere érintetlen maradt. A hibás válságkezelésnek sokszoros ára van mind a beteg, mind az orvosai oldalán.

*****

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról